

Katja Željan

V skrbi za naravo smelo naprej

PD Ajdovščina šteje že 120 let!

Planinsko društvo (PD) Ajdovščina, eno najstarejših planinskih društev v državi, je na prvo avgustovsko nedeljo na Čavnu obeležilo 120-letnico svojega obstoja. Na srečanje so, kljub slabemu vremenu, prišli številni planinci, tako da je 30. letni pohod na Čaven, združen s praznovanjem 120-letnice društva, lepo uspel.

Ob tej priložnosti so predstavili tudi obnovljeno družinsko planinsko pot na Veliki Modrasovec, ki traja okrog uro hoda ter se začne in konča pri Koči Antona Bavčerja na Čavnu. Na vrhu poti sta mladi planinki pohodnike, ki so se ob visokem jubileju društva podali po njej, po stari slovanski navadi pozdravili s soljo in kruhom.

A najprej skočimo v zgodovino. Kot je zabeležila Irena Šinkovec, dolgoletna članica PD Ajdovščina: "V dokumentih piše, da je bila Ajdovsko-Vipavska podružnica SPD ustanovljena v začetku leta 1903. V mozaiku društev, ustanovljenih na kulturnem, političnem in gospodarskem področju, je bilo PD Ajdovščina le eno od njih, ki so bila branik našega narodnega telesa, naše domovine. Februarja 1913 se je

razdelilo v samostojno ajdovsko in samostojno vipavsko podružnico."

Profesor Pavel Bogataj je ob 90-letnici PD Ajdovščina zapisal: "Pomembno se mi zdi, da so bili ustanovitelji tega društva domači ljudje, zavedni narodnjaki, po svoje vizionarji, ki so slutili, v katero smer se obrača zgodovina. Pri našem preprostem človeku so budili ljubezen do narave in gora, obenem pa dvigovali narodno zavest. Ti temelji so bili tako močni, da jih nobena fašistična oblast ni mogla omajati." Ti vizionarji so bili Avgust Schlegel, župan v Šturjah, Franc Vidmar, sodnik v Ajdovščini, dr. Anton Medveš, sodnik v Ajdovščini, Andrej Jamšek, sodni oficijal v Ajdovščini, Edmund Čibej, nadučitelj na Dolu, Artur Lokar, notar v Ajdovščini, Franc Turk, učitelj v Ajdo-

*Slabo vreme na prvo avgustovsko nedeljo ni preprečilo praznovanja 120-letnice na Čavnu.
Foto Miran Krapež*

Gradnja koče pod Golaki, ki so jo odprli leta 1950.
Arhiv PD Ajdovščina

Iztokova koča pod Golaki danes
Foto Katja Željan

vščini, Franc Čermelj, sodni uradnik v Ajdovščini ... Število članstva se je gibalo med 50 in 60, na začetku delovanja pa so člani čistili in urejali planinske poti ter postavljali smerokaze, organizirali izlete in pohode. "Zadnji občni zbor pred 1. svetovno vojno je za nekaj let napravil črto pod delovanjem podružnice. Po vojni so bile razredčene tudi planinske vrste, vendar jedro je ostalo in se dvignilo z novim zagonom," piše Šinkovčeva.

"Zunaj v gozdu, na vrhovih, smo si dali duška."

Med vojnima društvo ni mirovalo. Jožef Nussdorfer je ob 90-letnici društva zapisal: "Približno 15 nas je bilo v skupini. Nadeli smo si ime Sinja zarja. Skoraj vsako nedeljo smo se odpravili na kak izlet v okolici Ajdovščine. Zunaj v gozdu, na vrhovih, smo si dali duška, saj smo brez skrbi prepevali domače pesmi. Slišali so nas gozdovi in travniki Kucija, Čavna, robovi od Predmeje do Cola, Golaki, tja do Javornika in Nanosa je odmevala naša beseda."

Po osvoboditvi se je planinsko društvo prebudilo in nadaljevalo dejavnosti. Po zapisih Irene Šinkovec je bil že avgusta 1945 sklican sestanek, na katerem so ustanovili pripravljalni odbor in nakazali delo podružnice. "Leta 1946 je bil prvi občni zbor. Na sestanku planinskih podružnic v Škocjanu so sprejeli pravila za delo. Naša podružnica se je preimenovala v Primorsko planinsko društvo, podružnica Ajdovščina. Šele leta 1948 je naše društvo dobilo ime, kot ga ima še danes, to je Planinsko društvo Ajdovščina," piše Šinkovčeva in dodaja: "Dela so hitro stekla in tako je bilo leta

1947 postavljeno planinsko zavetišče na Čavnu, že leta 1950 je odprla svoja vrata koča pod Golaki. Leta 1952 je bila zgrajena tudi koča pri izviru Hublja. Ena najpomembnejših nalog PD Ajdovščina je skrb za naravo. Zavedati se moramo, da nam je bilo kraljestvo narave dano le v varovanje in v skrb. Ali se v boju po materialnem bogastvu vprašamo, kakšen življenjski zaklad bomo pustili prihodnjim rodovom? Člani PD Ajdovščina, društva z dolgo življenjsko dobo in z več kot 500 člani, se zavedamo svoje odgovornosti do narave in njenih lepot. Spoštujemo njeno občutljivost in se priklanjamo njeni veličini in lepoti," je ob praznovanju 120-letnice društva med drugim še izpostavila Irena Šinkovec.

Društvena prizadevanja razširjajo s času primernimi aktivnostmi

Da so ponosni na dolgo zgodovino društva, priznava tudi sedanja predsednik PD Ajdovščina Damjan Pregelj, ki izpostavlja, da je društvo od svojih začetkov izpolnjevalo zastavljene naloge, povezovalo planince različnih starosti in interesov, vodilo pohode in izlete po znanih in manj znanih poteh, skrbelo za planinske poti in kažipote v okolici, urejalo ter obnavljalo in dograjevalo obe koči, ki sta danes v lasti društva – Kočo Antona Bavčerja na Čavnu in Iztokovo kočo pod Golaki. Te tradicionalne aktivnosti, ki so bile vseskozi rdeča nit društvenega prizadevanja, danes razširjajo z novimi, času primernimi aktivnostmi.

"Delo v društvu poteka v različnih odsekih: imamo mladinski odsek, alpinistični odsek, markacijski odsek, skupino GRS, gospodarski odsek, odsek za varstvo gorske narave, vodniški odsek, odsek za založništvo in informiranje, nadvse dejavno planinsko sekcijo Kamnje, orientacijsko sekcijo, odsek za turno kolesarjenje in tudi za turno smučanje. Če bo šlo vse po sreči, se bo v letošnjem decembru društvu pridružil še en odsek, ki naj bi skrbel za kulturo in zgodovino. Zavedamo se, da je zgodovina pomemben del društva, saj človek brez zgodovine ne obstaja. Imamo veliko materiala o delovanju društva, ki bi ga radi pri-

PD Ajdovščina obvešča, da je zaradi posledic vetroloma zaprt odsek priljubljene planinske poti, ki povezuje Kočo Antona Bavčerja na Čavnu in Iztokovo kočo pod Golaki. Predlagajo, da za pot med omenjenima kočama naredite obhod po cesti Predmeja-Lokve do Predmeje in nadaljujete mimo Golobove jame.

Anton Kreševac, starosta ajdovskega vodništva, je postal častni član PD Ajdovščina.
Foto Miran Krapež

merno uredili in predstavili," pravi Damjan Pregelj, ki je vodenje PD Ajdovščina prevzel v letošnjem letu in svojih ambicioznih načrtov ne skriva: "Delovanje društva bi rad spravil na višji nivo, zlasti pa si želim več aktivnih članov, ki jih v nobenem društvu nikoli ni dovolj. Še zlasti bi kakšno pridno roko potrebovali markacisti, saj imamo na našem območju kar 150 kilometrov poti, ki morajo biti označene, a v tem trenutku zanje skrbi zgolj sedem ljudi," pove Pregelj. Čeprav je bilo PD Ajdovščina v preteklosti in je tudi sedaj nadvse dejavno pri organiziranju planinskih izletov in tur, razmišljajo o tem, da bi poleg nedeljskih pohodov organizirali še sobotne. Poleg tega so v društvu pozorni tudi na mnjenja in zgodbe ljudi, ki jih obiščejo ob uradnih urah. "Nedavno nas je obiskala starejša gospa in povedala, da že dolgo ne hodi več v hribe, a še vedno plačuje članarino za podporo tistim, ki skrbijo za planinske poti. Manjka nam ljudi, ki razmišljajo kot ona. Razmišljati moramo o tem, kaj lahko naredimo za društvo, in ne kaj bo društvo naredilo za nas. Le v tem primeru bomo imeli vsi nekaj od tega," je trdno prepričan predsednik PD Ajdovščina.

Rebrinčevolista hladnikovka je posebnost v svetovnem merilu

Če se boste v kratkem potepali po Vipavski dolini in vas pot zanese do Koče Antona Bavčerja na Čavnu,

Rebrinčevolista hladnikovka, svetovna posebnost s Čavna
Vir svetovni splet

Pri 87 še vedno iz Vipavske doline na Triglav

Če predstavljamo PD Ajdovščina, nikakor ne moremo mimo staroste ajdovskega vodništva, Antona Kreševca, ki je ob 120-letnici društva prejel naziv častni član. Že lani je postal dobitnik svečane listine, najvišjega priznanja PZS za dolgoletno, ne-utrudno delo vodnika PZS, ki ga z velikim veseljem opravlja in pripravlja številne planinske izlete, tako po Sloveniji kot v tujini. S tem je množici planincev pokazal naravne lepote gorskega sveta. Vedno je sodeloval pri planinskih taborih najmlajših, kjer se je trudil prenesti nanje ljubezen do gora in domovine. Verjeli ali ne, čeprav je Anton Kreševac letnik 1936, se poleg planinskih tur še vedno vsako leto udeležuje tudi pohoda veteranov vojne za Slovenijo iz Vipavske doline na Triglav.

do Iztokove koče pod Golaki ali do koče na Mali gori, nad katero bdi planinska sekcija Kamnje, naj vam za konec razkrijemo še nekaj zanimivosti, na katere velja biti pozoren. Na Čavnu nikar ne pozabite poiškati njegove svetovne posebnosti. To je rebrinčevolista hladnikovka, endemični rod z eno samo vrsto z zelo omejenim življenjskim prostorom, ki jo je leta 1819 na Čavnu našel prvi slovenski botanik Franc Hladnik. Rastlina iz družine kobulnic, ki je danes na rdečem seznamu ogroženih rastlin, se po njem tudi imenuje. Po listih še najbolj spominja na zeleno.

Pa še eno endemično rastlino s Čavna velja omeniti: Marchesettijevo zvončnico. Sicer pa na Čavnu lahko srečamo še različne vrste košeničic, veliko je tudi resja, zvončkov, več vrst peteroprstnikov, šmarnice, jeglič, ozkolistne narcise, jurjevke in druge, med alpskimi vrstami pa je zagotovo najznamenitejši zlatorumeni avrikelj, ki je simbol PD Ajdovščina. Tudi živalstvo na Čavnu je bogato, saj strokovnjaki ocenjujejo, da tu gnezdi več kot dvesto ptic, če ima človek srečo, pa lahko sreča celo gamsa.

Na Čaven vodi veliko poti in stez. Prva pot na Čaven je bila sicer označena že na začetku 20. stoletja, kmalu po ustanovitvi društva. Prva markacija je bil rdeč pravokotnik s puščico in pripisom imena. A kakorkoli že, tukajšnji markacisti, ki za poti skrbijo danes, jih označujejo tako, da se planinci vsakič znova srečno vrnejo. Med potmi je odslej tudi obnovljena družinska planinska krožna pot na Veliki Modrasovec.

"Pot, ki smo jo urejali zadnji dve leti, ni zahtevna. Na njej je mogoče odkriti marsikaj zanimivega, le oči je treba odpreti. Na zahodni strani, denimo, so debela dreves ravna, visoka, na severni strani pa ukrivljena. Človek ima občutek, kot da bi iz enega sveta prišel v drugega. Pa tudi pogled proti Alpam in morju je zelo lep," pravi Damjan Pregelj, ki priporoča nočni obisk Iztokove koče pod Golaki, in to ob polni luni. Zdaj torej veste, kam na pot, ko bo luna naslednjik bela in debela. ●